

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 499/2014-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených TÖGEL SIKORA & TL, s. r. o., Záborského 19, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Tomáša Tögela, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003, za účasti Okresného súdu Bratislava II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každému v sume po 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré im j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 300,16 € (slovom tristo eur a šesťnásť centov) na účet ich právneho zástupcu TÖGEL SIKORA & TL, s. r. o., Záborského 19, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených TÖGEL SIKORA & TL, s. r. o., Záborského 19, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. Tomáša Tögela, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejedanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú v procesnom postavení žalovaných účastníkmi konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C 38/2003 o zaplatenie 9 961,22 € s príslušenstvom z titulu zmluvy o dielo. Návrh na začatie konania bol okresnému súdu doručený 5. júna 2003.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem prehľadu procesných úkonov okresného súdu uvádzajú:

«Uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 31. 10. 2011 súd vyhlásil, dokazovanie vo vyššie uvedenej právnej veci za skončené a zároveň súd odročil pojednávanie na deň 21. 11. 2011 za účelom vyhlásenia rozsudku vo veci. Vyššie uvedené uznesenie Okresného súdu Bratislava II nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho vyhlásenia, t. j. dňom 31. 10. 2011. Pojednávanie vytýčené na 21. 11. 2011 sa nekonalo z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne [REDAKOVANÉ]. Sťažovatelia podali v súlade s ustanovením § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej „len zákon o súdoch“) sťažnosť pre prietahy v konaní zo dňa 13. 12. 2012 predsedovi Okresného súdu Bratislava II. Z odpovede predsedu Okresného súdu Bratislava II zo dňa 28. 1. 2013 vyplýva, že tento vyhodnotil sťažnosť ako opodstatnenú, na základe čoho zaradil vec do evidencie konaní sledovaných predsedom súdu. Následne zákonná sudkyňa vytýčila pojednávanie za účelom vyhlásenia rozsudku na deň 20. 2. 2013. Toto pojednávanie sa však nekonalo z dôvodu neprítomnosti sudkyne prejednávajúcej vec na tomto pojednávaní bez vysvetlenia. Pojednávanie vytýčené za rovnakým účelom na 29. 4. 2013 bolo zákonnou sudkyňou odročené na deň 6. 5. 2013, z dôvodu, že nestihla pripraviť písomné vyhotovenie rozsudku. Na pojednávaní konanom dňa 6. 5. 2013 bol vyhlásený rozsudok vo veci vedenej Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 9 C/38/2003, avšak nebolo doručené účastníkom konania jeho písomné vyhotovenie na pojednávaní. Písomné vyhotovenie rozsudku nebolo doručené účastníkom konania ani do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti... Sťažovatelia podali opätovne predsedovi Okresného súdu Bratislava II sťažnosť zo dňa 27. 5. 2013 v zmysle § 62 ods. 1 zákona o súdoch predsedovi na porušenie práva sťažovateľov na verejné prerokovanie veci bez prietahov. Z odpovede predsedu Okresného súdu Bratislava II zo dňa 1. 7. 2013

vyplýva, že sťažnosť bola znova vyhodnotená ako dôvodná a obsahovala prísľub, že predseda Okresného súdu Bratislava II dohliadne, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci zákonnou sudkyňou vypracované. Napriek ďalšej sťažnosti sťažovateľov vyhodnotenej ako dôvodnej do dnešného dňa nebolo doručené účastníkom konania písomné vyhotovenie rozsudku v predmetnej veci.»

Podľa názoru sťažovateľov:

„Vyššie popísaným postupom (nečinnosťou) Okresného súdu Bratislava II je porušované základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Sťažovatelia žiadajú o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 15 000 € s odôvodnením, že „právna neistota trvajúca viac ako 10 rokov vyvoláva v sťažovateľoch pocit krivdy a nedôvery v súdny systém Slovenskej republiky. Sťažovatelia sumu požadovaného finančného zadostučinenia odôvodňujú rovnako narastajúcou sumou škody, ktorá im vzniká v súvislosti s týmto sporom... Sťažovatelia vykonávajú náročnú prácu lekárov, ktorú museli počas 10 rokov prispôsobovať tomuto procesne nezvládnutému sporu, ktorý v niektorých prípadoch, kedy sa na vytýčené pojednávania zákonná sudkyňa nedostavila bez uvedenia dôvodu, naberal podobu šikany zo strany súdu.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003 bolo porušené.“

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. *Sťažovateľom sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 15 000,- € (slovom pätnásťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

4. *Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť sťažovateľom, trovy konania v sume 339,46 € (dva úkony právnej služby a to prevzatie a príprava zastúpenia navrhovateľa vrátane prvej porady a písomné podanie na súd každý úkon právnej služby v celkovej hodnote 160,08 € vrátane DPH, pričom cena právneho úkonu je 134,- € a DPH predstavuje sumu 26,80 € + režijný paušál 2 x 9,65 € vrátane DPH pričom cena režijného paušálu je 8,04 € a DPH predstavuje sumu 1,61 €) na účet spoločnosti TÖGEL SIKORA & TL, s. r. o., č. účtu [REDAKOVANÉ] vedený v [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 499/2014-13 z 10. septembra 2014 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti sťažovateľov a oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 2152/2014 doručenom ústavnému súdu 29. októbra 2014 oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vo vyjadrení k sťažnosti ďalej uviedla: *«Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti a súdneho spisu uvádzam, že sa jedná o skutkovo a právne náročnú vec, v ktorej súd prejednáva zmluvu o dielo uzavretú medzi účastníkmi konania a naviac práce vyhotovené odlišne od dohodnutého predmetu zmluvy, čo malo za následok navýšenie ceny diela.*

Napriek uvedenému však musím konštatovať, že v konaní vznikli prieťahy spôsobené súdom. Vec bola niekoľkokrát prešetrovaná aj zo strany predsedu súdu, bola zaradená

do režimu sledovania, je pravdou, že rozhodnutie vo veci bolo vyhlásené dňa 06. 05. 2014 (ide o zjavnú chybu, správne má byť „06. 05. 2013“, pozn.), pričom rozsudok bol expedovaný účastníkom konania až dňa 26. 03. 2014.

K veci ďalej uvádzam, že zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá bola zákonnou sudkyňou v predmetnej veci sa listom prezidentovi SR zo dňa 21. 01. 2014 vzdala funkcie sudcu a táto jej zanikla ku dňu 31. 01. 2014.

Po skompletizovaní spisov oddelenia 9C vec prevzal v zmysle dodatku k Rozvrhu práce na rok 2014 sudca [REDAKOVANÉ], ktorý bol však Súdnu radou Slovenskej republiky s účinnosťou od 01. 04. 2014 preložený na výkon funkcie sudcu na iný okresný súd.

Súdnu radou Slovenskej republiky bola s účinnosťou od 01. 05. 2014 na výkon funkcie sudcu preložená sudkyňa [REDAKOVANÉ], ktorá oddelenie 9C v zmysle dodatku k Rozvrhu práce na rok 2014 prevzala.»

Dňa 31. októbra 2014 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa vyjadril, či trvajú na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu k sťažnosti na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 10. novembra 2014 oznámil, že sťažovatelia netrvajú na ústnom pojednávaní vo veci, a okrem iného uviedol: „Podľa nášho názoru sa nejedná o vec ani právne a ani skutkovo náročnú, najmä ak prihliadneme na skutočnosť, že rozhodovacia činnosť súdu bola v tomto prípade uľahčená aj tým, že otázkou finančného vyrovnania medzi sporovými stranami sa zaoberal už Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 393/00 v právnej veci tých istých účastníkov konania, v ktorom žalobca vystupoval ako žalovaný a sťažovatelia ako žalobcovia...”

Ak by sa aj jednalo o zložitejšie súdne konanie, trvanie takéhoto konania viac ako 10 rokov len na súde prvého stupňa, by bolo aj v takomto prípade absolútne neprimerané. Napokon predseda Okresného súdu Bratislava II obe sťažnosti sťažovateľov pre prieťahy v konaní zo dňa 13. 12. 2012 a zo dňa 27. 05. 2013 vyhodnotil ako dôvodné a prieťahy

v konaní spôsobené súdom uznala aj predsedníčka súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 2152/2014 zo dňa 17. 10. 2014 k prijatej sťažnosti.“

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zisťoval skutočnosti o doterajšom priebehu napadnutého konania zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu, spisu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 160/2014 a z písomného vyjadrenia predsedníčky okresného súdu, ktorá v rámci podrobného prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní najmä uviedla:

*„07. 07. 2003 - doručený návrh na začatie konania,
15. 07. 2003 - výzva na zaplatenie súdneho poplatku do 7 dní od doručenia výzvy,
22. 07. 2003 - výzva na zaplatenie súdneho poplatku doručená sťažovateľovi,
07. 12. 2004 - uznesenie o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdnych poplatkov,
04. 01. 2005 - doručené podanie navrhovateľa - zmena petitu návrhu,
02. 02. 2005 - uznesenie, ktorým bolo zrušené uznesenie č. k. 9 C/38/2003-24,
02. 02. 2005 - uznesenie o zastavení konania v časti istiny 207.688,- Sk,
24. 03. 2005 - doručené vyjadrenie odporcov k návrhu navrhovateľa,
14. 11. 2005 – pojednávanie,
23. 11. 2005 - doručené písomné vyjadrenie odporcov,
07. 12. 2005- doručené písomné podanie navrhovateľa,
11. 01. 2006 - pojednávanie, pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne,*

23. 01. 2006 - pojednávanie, pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne,

10. 04. 2006 - pojednávanie vo veci samej (konalo sa),

24. 04. 2006 - doručené písomné podanie odporcov - oznámenie adres svedkov,

29. 05. 2006 - pojednávanie (konalo sa),

20. 06. 2006 - doručené písomné podanie navrhovateľa - ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní, žiadosť o odročenie,

20. 06. 2006 - úradný záznam č. l. 158 (žiadosť odporcov o odročenie pojednávania),

21. 06. 2006 - pojednávanie odročené,

27. 09. 2006 - pojednávanie (konalo sa),

20. 10. 2006 - pojednávanie - pojednávanie odročené (doručenie podania navrhovateľa a následne odročenie pojednávania),

25. a 27. 10. 2006 - doručené písomné podanie odporcov,

19. 02. 2007 doručená žiadosť odporcov o vytýčenie pojednávania,

11. 04. 2007 - pojednávanie (konalo sa),

13. 04. 2007 - pojednávanie (konalo sa),

18. 05. 2007 - pojednávanie (konalo sa),

01. 06. 2007 - pojednávanie (konalo sa),

22. 06. 2007 - pojednávanie (konalo sa),

09. 07. 2007 - pojednávanie (konalo sa),

24. 07. 2007 - doručené podanie odporcov- doručenie otázok na znalca,

17. 08. 2007 - uznesenie ustanovenie znalca,

04. 03. 2008 - doručenie vypracovaného znaleckého posudku znalcom,

07. 07. 2008 - doručené písomné podanie navrhovateľa - vyjadrenie sa k znaleckému posudku,

11. 07. 2008 - doručené písomné podanie odporcov - vyjadrenie sa k znaleckému posudku,

16. 07. 2008 - pojednávanie (konalo sa),

25. 08. 2008 - pojednávanie (konalo sa),

03. 10. 2008 - pojednávanie odročené pre neprítomnosť odporcov,

22. 04. 2009 - pojednávanie (konalo sa),

18. 05. 2009 - doručená žiadosť navrhovateľa o odročenie pojednávania z dôvodu jeho práceneschopnosti,

18. 05. 2009 - pojednávanie, pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti navrhovateľa (nekonalo sa),

22. 05. 2009 - oznámenie o zmene právneho zástupcu navrhovateľa - žiadosť o odročenie pojednávania,

24. 06. 2009 - pojednávanie odročené (nekonalo sa),

02. 11. 2009 - pojednávanie (konalo sa),

24. 11. 2009 - doručené písomné podanie - čiastočné späťvzatie návrhu navrhovateľom,

09. 12. 2009 - pojednávanie (konalo sa),

14. 12. 2009 - doručené písomné podanie odporcov - oznámenie adresy svedka,

29. 01. 2010 - doručené písomné podanie odporcov - žiadosť právnej zástupkyne odporcov o odročenie pojednávania z dôvodu čerpania dovolenky,

01. 02. 2010 - pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne odporcov (nekonalo sa),

22. 03. 2010 - pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti odporcov v 1. a 2. rade, ktorí neboli na pojednávanie predvolaní (nekonalo sa),

22. 04. 2010 - doručené písomné podanie odporcov - žiadosť o odročenie pojednávania z dôvodu neprítomnosti ich právneho zástupcu,

26. 04. 2010 - pojednávanie odročené (nekonalo sa),

28. 05. 2010 - doručené písomné podanie odporcov - žiadosť o odročenie pojednávania,

31. 05. 2010 - pojednávanie odročené (nekonalo sa),

14. 06. 2010 - doručené písomné podanie odporcov - ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní - žiadosť o odročenie pojednávania, plánovaná dovolenka,

18. 06. 2010 - úradný záznam ospravedlnenie svedka, jeho neúčasti na pojednávaní,

30. 06. 2010 - pojednávanie - pojednávanie odročené (nekonalo sa),

09. 08. 2010 - pojednávanie (konalo sa),

13. 10. 2010 - pojednávanie (konalo sa),
29. 10. 2010 - doručené písomné podanie odporcov,
01. 12. 2010 - pojednávanie odročené z dôvodu doručovania vyjadrenia odporcov
krátkou cestou (doručeného súdu 29. 10. 2010),
17. 12. 2010 - pojednávanie (konalo sa),
17. 05. a 07. 2011 - doručené písomné podania - žiadosti navrhovateľa o vytýčenie
termínu pojednávania,
26. 09. 2011 - pojednávanie odročené bez uvedenia dôvodu, (nekonalo sa),
31. 10. 2011 – pojednávanie, ukončenie dokazovania, odročené za účelom
vyhlásenia rozsudku,
21. 11. 2011-úradný záznam - odročenie pojednávania,
11. 01. 2012 - doručené podanie navrhovateľa - žiadosť o rozhodnutie vo veci,
23. 02. 2012 - doručené podanie navrhovateľa - žiadosť o rozhodnutie vo veci,
31. 05. 2012 - doručené podanie navrhovateľa - žiadosť o rozhodnutie vo veci,
06. 05. 2013 - pojednávanie - vyhlásený rozsudok,
26. 03. 2014 – expedované písomné vyhotovenie rozsudku,
14. 04. 2014 - odvolanie navrhovateľa proti rozsudku,
15. 04. 2014 - odvolanie odporcu proti rozsudku.“

Ústavný súd zo spisu zistil, že prehľad úkonov okresného súdu obsiahnutý v písomnom vyjadrení jeho predsedníčky zodpovedá obsahu spisu, a preto ho považoval za relevantný podklad pre svoje rozhodovanie.

Nad rámec písomného vyjadrenia predsedníčky okresného súdu ústavný súd z obsahu spisu zistil, že po podaní odvolaní proti rozsudku sp. zn. 9 C 38/2003 zo 6. mája 2013 oboma procesnými stranami, zákonný sudca 16. júna 2014 vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k odvolaniu protistrany a na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. Vyjadrenia účastníkov konania k odvolaniu protistrany boli okresnému súdu doručené 10. a 11. júla 2014, ktorý ich následne zaslal na vedomie odvolateľom 9. septembra 2014. V čase rozhodovania o sťažnosti ešte spis nebol predložený odvolaciemu súdu.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 61/2006 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na zaplatenie sumy 9 961,22 € s príslušenstvom z titulu zmluvy o dielo. Po právnej stránke ide o štandardnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľmi a okresným súdom ani z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Zo skutkového hľadiska ústavný súd zastáva názor, že ide o vec, ktorú možno považovať za fakticky zložitejšiu (početné návrhy účastníkov na dokazovanie a potreba znaleckého dokazovania, ktorého vykonanie je časovo náročnejšie). Ústavný súd ale zároveň konštatuje, že faktická zložitosť veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vec ani po uplynutí jedenástich rokov od podania návrhu nie je dosiaľ právoplatne skončená.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd zistil, že v roku 2010 bolo na ich žiadosť odročené pojednávanie spolu päťkrát, čo objektívne spôsobilo jeho predĺženie, a preto na túto skutočnosť prihliadal pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd predovšetkým poukazuje na to, že doterajšie trvanie napadnutého konania (vyše 11 rokov) je už samo osebe celkom zjavne neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu súdne konanie, ktoré trvá tak neobyčajne dlho ako napadnuté konanie, možno spravidla bez ďalšieho považovať za také, ktoré je nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 173/05, IV. ÚS 251/05, II. ÚS 3/09).

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil niekoľko období krátkodobej i dlhodobejšej nečinnosti. Aj napriek vysokému počtu pojednávaní (uskutočnených celkom 19) ústavný súd identifikoval obdobie nečinnosti od pojednávania konaného 17. decembra 2010 do pojednávania konaného 31. októbra 2011. Počas uvedeného obdobia okresný súd iba raz nariadil pojednávanie, ktoré vzápätí bezdôvodne odročil. Ďalším obdobím bezprecedentnej nečinnosti okresného súdu bolo obdobie od pojednávania konaného 31. októbra 2011, na ktorom okresný súd ukončil dokazovanie a odročil pojednávanie na účely vyhlásenia rozsudku vo veci samej, do uskutočnenia pojednávania, na ktorom vyhlásil samotný rozsudok (6. mája 2013). Taktiež po vyhlásení rozsudku na pojednávaní uskutočnenom 6. mája 2013 došlo k ďalšiemu neodôvodnenému prieňahu v trvaní takmer jedenásť mesiacov, keďže okresný súd expedoval písomné vyhotovenie rozsudku účastníkom konania až v marci 2014.

Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté konanie poznamenané i neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou okresného súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že dokazovanie na súde prvého stupňa trvalo vyše desať rokov, aj napriek veľkému počtu pojednávaní a konštatuje, že táto skutočnosť sama osebe svedčí o nesústredenej činnosti okresného súdu. Za nesústredený postup okresného súdu možno označiť nedostatok jeho aktivity po vyrubení a nezaplatení súdneho poplatku žalobcom po podaní návrhu. Takisto za nesústredený postup okresného súdu možno označiť jeho pochybenia pri predvolávaní účastníkov na nariadený termín pojednávania, či pri doručovaní vyjadrení účastníkov až na pojednávaniach, hoci ich mal okresný súd k dispozícii dlhší čas, ako aj jeho postup súvisiaci s bezdôvodným odročovaním pojednávaní, ktoré mali za následok predĺženie konania ako takého.

Vychádzajúc z doterajšej zjavne neprimeranej dĺžky napadnutého konania (vyše jedenásť rokov), ktorá je z ústavného hľadiska neakceptovateľná, v spojení s obdobiami neodôvodnenej nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že v ňom došlo postupom okresného súdu k zbytočným prieňahom, a teda aj

k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prieťahy, ústavný súd s odkazom na svoju ustálenú judikatúru (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) neakceptoval. Personálne problémy a vysoká zaťaženosť sudcov nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci samej.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 38/2003 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd

rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia v sťažnosti žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € z dôvodov citovaných v I. časti tohto rozhodnutia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc na jednej strane predovšetkým z doterajšej zjavne neprimeranej dĺžky napadnutého konania, ako aj obdobia dlhodobej i krátkodobej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu a jeho nedostatočnej efektivity v konaní a na druhej strane zohľadňujúc správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume po 5 000 € pre každého z nich primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním TÖGEL

SIKORA & TL, s. r. o., Záborského 19, Bratislava. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 € (za 2 úkony urobené v roku 2014).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Každému zo sťažovateľov priznal za každý úkon vykonaný v roku 2014 sumu 134 €, čo po znížení o 50 % podľa § 13 ods. 2 vyhlášky predstavuje sumu 268 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony pri dvoch sťažovateľoch vykonané v roku 2014 po 8,04 €, čo spolu predstavuje sumu 300,16 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Keďže právny zástupca sťažovateľov nepredložil ústavnému súdu potvrdenie o tom, že je platcom dane z pridanej hodnoty, ústavný súd mu priznanú odmenu o túto čiastku nezvýšil.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014